

Друга війна більшовицької Росії проти УНР. Антибільшовицький повстанський рух. Реорганізація Директорії УНР. Державне будівництво та національна політика.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. Після скасування радянською Росією Брестського миру почалася друга війна більшовицької Росії проти УНР. Наступ супроводжувався створенням формально українського радянського уряду, а після захоплення значної частини України — утвердженням УСРР, «воєнного комунізму» та червоного терору.

1. Початок агресії

Дата	Подія
11 листопада 1918 р.	Раднарком РСФРР скасував умови Брестського миру.
28 листопада 1918 р.	На території Росії створено Тимчасовий робітничо-селянський уряд України.
3 січня 1919 р.	Більшовицькі війська зайняли Харків.
5 лютого 1919 р.	Червоні війська вступили до Києва.

2. Криза Директорії

Проблема / етап	Зміст
Армія	Частина повстанських формувань була слабо дисциплінована; окремі отамани переходили на бік більшовиків.
Політика	Володимир Винниченко відійшов від керівництва; роль Симона Петлюри посилилася.
Квітень 1919 р.	Директорію реорганізовано, уряд очолив Борис Мартос.
Наслідок	УНР втрачала територію й переходила до маневрової боротьби.

3. УСРР і залежність від Москви

Елемент	Зміст
6 січня 1919 р.	У Харкові проголошено Українську Соціалістичну Радянську Республіку.
10 березня 1919 р.	Ухвалено Конституцію УСРР.
Уряд	Рада Народних Комісарів на чолі з Християном Раковським.
Реальний статус	Ключові військові, господарські й партійні рішення контролювалися московським центром.

4. «Воєнний комунізм» і терор

Захід	Зміст
Націоналізація	Перехід великих і середніх підприємств під державний контроль.
Продрозкладка	Примусове вилучення продовольства у селян.
Згорання ринку	Заборона приватної торгівлі, карткова система.
Червоний терор	ЧК застосовувала арешти, розстріли й залякування.
Суспільний наслідок	Примусова політика спричинила масовий селянський антибільшовицький рух.

Підсумкова схема

